

「
vertrouwelijk
」

Verbeteren MKB kredietverlening

juli 2016

Samenvatting

- ✓ Het midden- en kleinbedrijf (MKB) vertegenwoordigt 99,8% van de Nederlandse ondernemingen.
- ✓ Goede informatie verlaagt het risico voor de kredietverstrekker waardoor het MKB eenvoudiger toegang tot én tegen lagere kosten krediet krijgt. Bij kleinere bedrijven en starters is voor kredietverleners een onderpand vaak lastig te verkrijgen en een grondige achtergrondcheck vaak niet efficiënt.
- ✓ Het ontbreken van relevante informatie tegen lage kosten beperkt het vermogen van kredietverstrekkers om winstgevend te lenen aan het MKB. Dit terwijl het MKB behoefte heeft aan toegang tot financiering om aan de korte en lange termijn kapitaalbehoeften te voldoen.
- ✓ Inzicht in de kredietgeschiedenis vermindert de risico's voor kredietverstrekkers. Het voorziet kredietnemers van een 'track-record' dat vaak waardevoller is dan een onderpand. Dit geeft het MKB makkelijker toegang tot betaalbare financiering.
- ✓ In landen met een kredietregistratiebureau met objectieve informatie over bedrijf en eigenaar zijn aanzienlijk minder financieringsproblemen voor kleinere bedrijven. Dat stimuleert de economische groei.
- ✓ Nederland is een van de weinige Europese landen waar het kredietbureau geen informatie over MKB bedrijven verzamelt. Een gecombineerde beoordeling van bedrijf en eigenaar is hierdoor lastig. Met één systeem waarin de privacy goed gewaarborgd is, wordt de financiële infrastructuur van Nederland verbeterd en de drempel om krediet te verkrijgen verlaagd.
- ✓ Door de reeds bestaande informatie over personen uit te breiden met informatie over MKB bedrijven, zou BKR de kredietverstrekkers de informatie die kredietverstrekkers nodig hebben om de kredietwaardigheid van een bedrijf te beoordelen kunnen bieden. In het bijzonder profiteren startende ondernemers daarvan, doordat het kredietverstrekkers in staat stelt om hun persoonlijke terugbetalingspatronen uit het verleden aan te tonen evenals hun huidige kredietgedrag.
- ✓ BKR is een stichting (zonder winstoogmerk) met een maatschappelijke doelstelling. Vanuit haar rol heeft BKR oog voor het bevorderen van verantwoorde kredietverstrekking. BKR heeft een onafhankelijk bestuur en toezicht, een besloten gebruikersgroep en feitelijke data die herleidbaar zijn tot de bron. BKR is privacy-audit-proof (3600N) en ISO 27001 gecertificeerd.
- ✓ Hoewel kredietregistratie veel maatschappelijke en economische voordelen met zich meebrengt, komt een kredietstelsel niet altijd vanzelfsprekend tot stand. Hiervoor is visie en commitment van de betrokken partijen en sectoren noodzakelijk. Ook voor de overheid is een belangrijke initiërende rol weggelegd om de uitwisseling van informatie op te zetten. Met als uiteindelijk resultaat het verlagen van de drempel voor het verkrijgen van krediet door het MKB.

BKR bevordert financieel welzijn door het bieden van betrouwbare en veilige informatie.

1. Het MKB heeft behoefte aan krediet tegen een goede prijs

Wat speelt er?

Small and medium-sized enterprises (SMEs) represent over 99% of businesses in the EU so it is crucial to support their growth and innovation. However, one of the most important issues facing SMEs is their difficulty accessing finance. The European Commission works to improve the financing environment for small businesses in Europe.

Bron: European Commission, http://ec.europa.eu/growth/access-to-finance/index_en.htm

Het MKB signaleert momenteel financieringsknelpunten mede omdat banken zich terugtrekken, terwijl alternatieve financiering niet snel genoeg in voldoende omvang beschikbaar is. Dit remt het voorzichtig ingezette economische herstel. Voldoende financiering voor het MKB is belangrijk voor groei en werkgelegenheid. Het is aannemelijk dat de markt voor MKB-financiering last heeft van marktfalen. Daarbij gaat het voornamelijk om informatieknelpunten en ontbrekende markten vanwege te hoge transactiekosten. Tekortschietende eenduidige informatie over de financiële positie van individuele MKB-bedrijven werkt kostenverhogend, omdat alternatieve aanbieders (die geen relatie hebben met het MKB-bedrijf) dan een relatief hoge risicovergoeding moeten vragen. Mogelijk is er ook sprake van externe effecten, waardoor de beschikbaarheid van MKB-financiering achterblijft bij wat maatschappelijk wenselijk is. Dit laatste speelt vooral bij startende innovatieve bedrijven zonder bewezen track record.

Bron: SER rapport 'Verbreiding en versterking financiering MKB', oktober 2014

Kredietmarkten worden doorgaans gekenmerkt door een fundamenteel probleem: dat van de asymmetrische informatie. Het onvermogen van de kredietverstrekker om nauwkeurig de kredietwaardigheid van de kredietnemer te beoordelen leidt in de praktijk tot hogere tarieven en verminderde kredietverstrekking. Het maken van onderscheid tussen goede en slechte klanten / risico's wordt bemoeilijkt wanneer informatie over de krediethistorie ontbreekt. Zonder deze informatie is het risico van de kredietverlening hoger, hetgeen zowel de kosten verhoogt als de beschikbaarheid van krediet vermindert, omdat kredietverstrekkers aarzelen om krediet te verlenen aan onbekende kredietnemers en trachten de kosten van wanbetaling te compenseren door middel van een hogere rente.

Kredietverstrekkers proberen dit op te lossen door onderpand te eisen om het verlies in geval van wanbetaling te dekken en nader onderzoek te doen naar de kredietwaardigheid. De eis van onderpand is echter vaak problematisch, met name in het geval van nieuwe bedrijven en het midden- en kleinbedrijf, die vaak geen activa bezitten dat door de financier wordt erkend als bruikbaar onderpand. Om de kredietwaardigheid te onderzoeken is het van belang om de achtergrond van de kredietnemer te (laten) controleren, maar dit is duur. Het uitvoeren van een grondige achtergrond controle, te rechtvaardigen voor grotere leningen, is vaak niet efficiënt mogelijk voor kleine leningen.

Het ontbreken van relevante informatie tegen lage kosten beperkt het vermogen van kredietverstrekkers om winstgevend te lenen aan het midden- en kleinbedrijf. Dit terwijl het midden- en kleinbedrijf behoefte heeft aan toegang tot financiering om aan de korte en lange termijn kapitaalbehoeften te voldoen.

2. Inzicht in krediethistorie is essentieel voor kredietverlening, met name aan MKB bedrijven

Welke oplossingen zijn er?

De verschillende knelpunten en hun onderlinge samenhang vragen om actie op meerdere, verschillende terreinen, waaronder:

- Verlaag de kosten van ontbrekende informatie; hiervoor staan verschillende wegen open. Het beter gebruikmaken van de Standard Business Reporting (SBR) is nuttig en nodig, maar nog niet voldoende. Er zijn twee voor de hand liggende aanvullingen. Een aanvulling (top-down) is het instellen van een centraal kredietregister. Dit zou een overheidstaak kunnen zijn. Een alternatieve bottom-up benadering is het tot wasdom laten komen van een markt voor risicobeoordelingen. Nader onderzoek moet uitwijzen wat voor Nederland het best zal werken en/of wat het snelst resultaat oplevert.
- Bancaire kredietverlening: Het aanmoedigen van nieuwe bancaire toetreders op het gebied van MKB kredietverlening.
- Alternatieve financiering: Het aanmoedigen van alternatieve aanbieders, zoals op het gebied van crowdfunding en kredietunies.

Bron: SER rapport 'Verbreding en versterking financiering MKB', oktober 2014

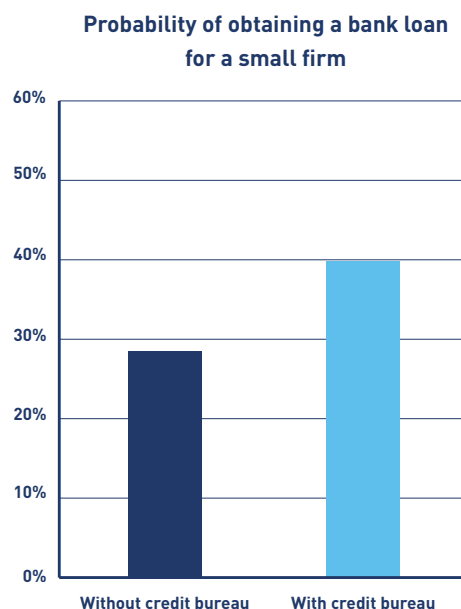
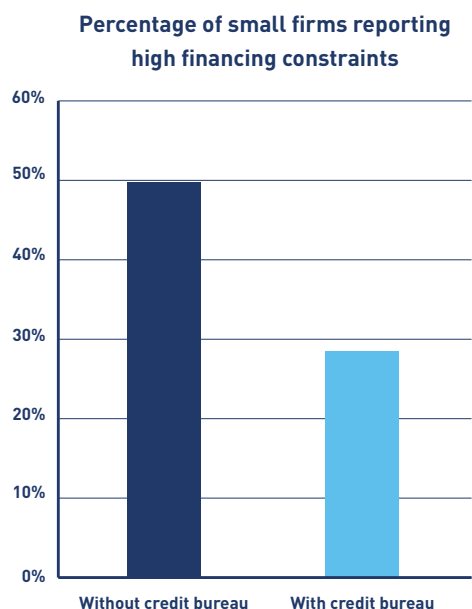
Monitoring en screening van kredietnemer-gedrag biedt een manier om de problemen van asymmetrische informatie te minimaliseren. Gedragingen in het verleden zijn een bewezen betrouwbare voorspeller van toekomstig gedrag. Inzicht in de krediet-geschiedenis vermindert daarmee de risico's voor kredietverstrekkers. Het voorziet kredietnemers van 'reputation collateral' dat vaak als waardevoller wordt ervaren dan activa als onderpand.

In een systeem van kredietregistratie worden feitelijke gegevens over kredieten en betalingsgedrag verzameld, evenals andere informatie die wordt gebruikt om de kredietwaardigheid van een lener te beoordelen. Door deze uitwisseling van informatie krijgt een individu of bedrijf gemakkelijker toegang tot betaalbare financiering. Verbeterde informatiestromen vormen ook de basis voor op feiten gebaseerde en snelle kredietbeoordelingen, waardoor de toegang tot krediet en andere financiële producten aan een groter aantal kredietnemers met een goede krediet-geschiedenis makkelijker mogelijk wordt. Een kredietregister is daarmee een effectieve en eenvoudige oplossing voor de financieringsbehoefte van MKB bedrijven.

Door het verstrekken van objectieve informatie over het bedrijf of de eigenaar, wiens financiën vaak onlosmakelijk zijn verbonden en vermengd met die van het bedrijf, faciliteert en ondersteunt kredietregistratie de kredietbeoordeling. Dit stelt de kredietverstrekkers in staat hun portefeuille risico's te verminderen, de transactiekosten te verlagen en hun kredietportefeuilles uit te breiden. Ook zullen kredietverstrekkers minder hoeven leunen op de relatie en zachte informatie en meer gebruik kunnen maken van feitelijke informatie. Dit creëert mogelijkheden voor andere en/of nieuwe aanbieders op de MKB kredietmarkt.

Uit een studie van de Wereldbank in, dat naar de gegevens keek van 5.000 bedrijven in 51 landen, blijkt dat in landen zonder kredietbureau 49 procent van de kleine bedrijven aanzienlijke financieringsproblemen meldt, in tegenstelling tot 27 procent in landen met een kredietbureau. Uit de studie is ook gebleken dat in landen met een kredietbureau, de kans dat een klein bedrijf een lening van de bank verkrijgt 40 procent was versus 28 procent in landen zonder kredietbureau¹.

1 World Bank, The SME Banking Knowledge Guide, 2010

De beperkte toegang tot financiering wordt door bedrijven gezien als een groot obstakel voor hun groei. De Wereldbank heeft in 2014 onderzoek gedaan naar de impact van kredietregistratie systemen op de toegang van bedrijven tot financiering. Het onderzoek heeft plaatsgevonden over de periode 2002 tot 2013 in 63 landen en betrof meer dan 75.000 bedrijven².

Uit de resultaten bleek dat na introductie van een kredietbureau in een land, de kans dat een bedrijf toegang heeft tot financiering toeneemt, de rente daalt, de looptijd langer wordt, en het aandeel van het werkkapitaal dat wordt gefinancierd door banken toeneemt. De effecten zijn nog explicieter zichtbaar naar mate de dekking van het kredietbureau toeneemt evenals de omvang en de toegankelijkheid van het kredietinformatie systeem en hoe zwakker de contractuele omgeving. Er is ook bewijsmateriaal dat kredietbureau effecten meer uitgesproken zijn voor kleinere, minder ervaren, en meer ondoorzichtige bedrijven. Opvallende bevinding was bovendien dat deze effecten niet gelden bij de invoering van een kredietregister in publieke handen, maar alleen bij introductie van een privaat kredietbureau.

² World Bank, Policy Research Working Paper on The Impact of Credit Information Sharing Reforms on Firm Financing, August 2014

3. MKB kredietregister in Nederland is aantrekkelijke mogelijkheid gezien bewezen maatschappelijk nut

Hoe belangrijk en haalbaar is het?

De informatie- en monitoringkosten van kleinere kredieten zijn relatief hoog in vergelijking met de renteopbrengsten. In dit verband signaleert het CPB dat de monitoringkosten relatief eenvoudig kunnen worden verlaagd door het inrichten van een kredietregister voor het MKB. Relevante informatie voor financiers ligt nu vaak besloten in verschillende bronnen. Een kredietregister bundelt die bronnen en stelt die informatie ter beschikking aan financiers. In een aantal Europese landen bestaan dergelijke registers.

Bron: SER rapport 'Verbreding en versterking financiering MKB', oktober 2014

Creditors assess the creditworthiness of credit and loan applicants based on two basic criteria: ones financial capacity or ability to repay a loan, and ones willingness to repay the loan. A credit reporting system's (CRS) basic objective is to address information asymmetries, which is crucial for determining repayment capacity and repayment willingness. Credit reporting can therefore be extremely valuable to creditors for enhanced, fact-based credit risk assessments, and in this sense can also be seen as a tool to facilitate access to financing, including by SMEs.

Bron: Wereldbank, 'Facilitating SME financing through improved credit reporting', mei 2014

Een stelsel van kredietregistratie is een cruciaal element van de financiële infrastructuur van een land en is essentieel voor het vergemakkelijken van de toegang tot financiële diensten tegen concurrerende voorwaarden. Kredietregistratie maakt het mogelijk om te beoordelen of een krediet past bij de financiële positie van de kredietnemer. Om al deze redenen is kredietregistratie een activiteit van algemeen maatschappelijk belang. In Nederland is ook wettelijk bepaald dat kredietaanbieders voor consumentenkrediet aangesloten moeten zijn bij een stelsel van kredietregistratie (artikel 4:32 Wft). BKR vervult deze rol in Nederland.

De door het kredietbureau verzamelde data uit verschillende bronnen kan worden aangeboden aan kredietverstrekkers in de vorm van kredietrapporten, credit scores en portfolio monitoring toepassingen. Dit leidt tot beter onderbouwde en snellere kredietverleningsbeslissingen en verbeterde kredietportefeuille monitoring.

Kredietbureaus zijn over het algemeen gericht op dienstverlening aan aanbieders van consumentenkrediet én MKB krediet. Nederland is één van de weinige landen in Europa waar het kredietbureau geen informatie over SME's (MKB bedrijven) verzamelt en verstrekt³.

Countries	AT	AT	BE	HR	CY	CZ	CZ	DK	FI	DE	EL	HU	IT	IT	NL	PL	PL	XK	RO	RU	RS	SK	SI	SE	SE	CH	GB	GB	GB	
Type of borrower	CRIFAT	KSV1870	BNB	HROK	Artemis	CRIFCZ	SOLUS	Experian DK	Suomen	Schufa	Tiresias	BISZ	CRIF IT	Experian IT	BKR	ERIF	BIK	CBK	Biroul de Credit	UCB	Serbian CB	CRIFSK	Sisbon	Creditsafe	UC	CRIFCH	Call credit	Experian UK	Equifax UK	
Individuals																														
Sole Traders																														
Small and Medium Enterprises (SMEs)																														
Large companies																														

Yes No or Not answered

3 Onderzoek van Accis, de branchevereniging van kredietbureaus in Europa, onder haar leden in 2015

Het verzamelen van informatie over zowel individuen als bedrijven in een kredietbureau maakt het mogelijk een gecombineerde beoordeling van een bedrijf en zijn eigenaar uit te voeren. Bekend is dat de krediethistorie van een individu als consument zeer voorspellend is voor de zakelijke krediet performance. De persoonlijke financiën van de eigenaar of eigenaren van de MKB bedrijven zijn vaak vermengd met die van het bedrijf en veel eigenaren garanderen persoonlijk hun zakelijke leningen.

In de consumenten en MKB markten zijn de gemiddelde lening volumes klein en is voor de kredietbeoordeling het gebruik van één systeem met informatie over zowel individuen en bedrijven efficiënt. Daarbij is het echter van groot belang dat de privacy adequaat wordt geborgd, waarbij de data alleen toegankelijk is voor bepaalde gebruikersgroepen en toegestane doeleinden.

4. BKR heeft een goede uitgangspositie om MKB kredietregister te servicen

Wat kan BKR bijdragen?

De Commissie SEA signaleert dat een kredietregister zeker meerwaarde kan hebben. Ervaringen in het buitenland wijzen echter uit dat het inrichten van een kredietregister geen sinecure is. Het is dus geen oplossing voor de korte termijn. Voor de lange termijn kan het alsnog een interessante oplossing zijn. Hier moet nader onderzoek naar worden gedaan. Dat onderzoek gaat dan onder meer over de meer waarde van een kredietregister ten opzichte van alternatieve mogelijkheden om informatie- en coördinatieknelpunten weg te nemen.

Bron: SER rapport 'Verbreiding en versterking financiering MKB', oktober 2014

Reeds 50 jaar, sinds 1965, is het stelsel van kredietregistratie, zoals dat omschreven is in de Wft, ondergebracht bij BKR. Daar waar in de beginperiode de deelnemers aan het stelsel vooral banken, financieringsmaatschappijen en sociale kredietbanken betrof, zien we de laatste jaren ook dat alternatieve kredietverstrekkers zich hebben aangesloten als deelnemer aan het stelsel (verzekeraars, thuiswinkel organisaties, crowdfunders, private lease etc).

Een effectief stelsel van kredietregistratie balanceert de belangen van kredietnemers, kredietaanbieders en de maatschappij. BKR waarborgt dit door haar positionering: BKR is een onafhankelijke non-profit organisatie met een maatschappelijke doelstelling.

Door de reeds bestaande informatie over personen uit te breiden met informatie over MKB bedrijven, zou BKR de kredietverstrekkers de informatie die ze nodig hebben om de kredietwaardigheid van een bedrijf te beoordelen kunnen bieden. In het bijzonder profiteren startende ondernemers daarvan, doordat het kredietverstrekkers in staat stelt om hun persoonlijke terugbetalingspatronen uit het verleden aan te tonen evenals hun huidige kredietgedrag.

Commerciële handelsinformatie bureaus bieden ook informatie over bedrijven, veelal in de vorm van een credit score. Zij verzamelen informatie van het bedrijf op basis van de openbare (handels)registers en rechtbank informatie (faillissementen etc.) en van andere organisaties zoals incassobureaus. BKR waarborgt, veelal in tegenstelling tot deze organisaties, haar sociaal maatschappelijke rol, met oog voor alle belangen, (onder andere) als volgt:

- Het stelsel van BKR kent een onafhankelijk bestuur en onafhankelijk toezicht. Deelnemers kunnen niet rechtstreeks invloed uitoefenen, maar hebben wel inspraak op basis van een consultatieprocedure. Ook onderhoudt het stelsel direct contact met overheid en toezichthouders, daar waar het gaat om het waarborgen van maatschappelijke belangen en wettelijke vereisten.
- Er is sprake van een gesloten gebruikersgroep: toegelaten deelnemers zijn gehouden data volgens vooraf bepaalde standaarden en regels aan te leveren en uitsluitend toegelaten deelnemers kunnen data opvragen.
- Het principe van reciprociteit, dat wil zeggen dat iedereen die data afneemt ook data registreert, is van toepassing en van groot belang in het kader van datakwaliteit, transparantie en geschillenbeslechting. De data van BKR is altijd direct herleidbaar naar de primaire bron.
- Alleen relevante, feitelijke, volledige en vooraf omschreven data zijn reglementair toegelaten. Dit houdt tevens in dat het stelsel alleen gecontroleerde data accepteert die rechtstreeks van deelnemers afkomstig zijn, en niet van derden dan wel van openbare (sociale) media.
- Het stelsel hanteert de hoogste standaarden voor privacy en is privacy gecertificeerd (3600N-certificaat, zie: <https://www.privacy-audit-proof.nl>).
- Betrouwbare informatiebeveiliging: BKR beschikt over het ISO27001 certificaat.

5. Publiek-private samenwerking en commitment randvoorwaarde

9

Wat is de rol van de overheid en kredietverstrekkers?

De rentabiliteit van MKB-financiering voor financiers kan vergroot worden door de kosten omlaag te brengen. De behandelingskosten van een lening(aanvraag) hangen voor een financier sterk samen met de kwaliteit van de aangeleverde aanvragen en de beschikbare informatie over de bedrijven en de sector. Er zijn al diverse acties in gang gezet voor een betere informatievoorziening aan het MKB, zoals de Financieringsdesk bij de Kamer van Koophandel, de Ondernemerskredietdesk van MKB-Nederland, VNO-NCW en de Nederlandse Vereniging van Banken en de landelijke en regionale voorlichtingscampagnes via MKB-Nederland. Ook het in ontwikkeling zijnde Kredietpaspoort kan helpen de behandelingskosten voor financiers te verlagen. In aanvulling daarop neemt het kabinet het initiatief om de informatie over kredietwaardigheid binnen het MKB te verbeteren en ontsluiten. Met betere en makkelijk toegankelijke informatie over de kredietwaardigheid binnen het MKB, neemt de onzekerheids-premie die vermogensverschaffers in hun rendementseis opnemen af en dalen de beoordelings- en beheerskosten. In veel andere landen in Europa zijn centrale kredietinformatiebureaus aanwezig, en ook de ECB verkent de mogelijkheden voor een Europese standaard. Eventuele voorstellen voor een aanpak in Nederland moeten daarmee in lijn zijn om te voorkomen dat dubbele investeringen gedaan moeten worden.

Bron: Ministers van Economische Zaken en Financiën, Aanvullend Actieplan MKB-Financiering, 8 juli 2014

Centraal staat de vraag hoe de transparantie en de werking van de MKB-financieringsmarkt op langere termijn kan worden versterkt. In het Aanvullend Actieplan MKB-financiering is geanalyseerd dat de informatieverschaffing tussen financier en ondernemer niet optimaal is. Vraag is hoe hierin verbetering kan worden gebracht.

Bron: Ministerie van Economische Zaken, 'Consultatiedocument Fink: Naar versterking van transparantie in de markt van MKB-financieringen', 1 juni 2016

Ondanks de vele voordelen van het delen van informatie komt kredietregistratie niet altijd spontaan tot stand. Ook in Nederland zien we dit bij het delen van MKB kredietinformatie. Eén van de redenen waarom kredietregistratie niet vrijwillig ontstaat is dat het individuele voordeel om informatie te delen niet noodzakelijkerwijs aansluit bij het maatschappelijke voordeel.

Onderzoek toont aan dat landen met weinig concurrentie in de kredietmarkt en/of in markten waar een aantal grote spelers zijn, de kans op aanwezigheid van een kredietbureau sterk beperkt. Aangetoond is ook dat wanneer een kredietbureau bestaat, het ontbreken van concurrentiedruk verband houdt met minder diepgang en de transparantie van het krediet informatie die door de kredietgevers ter beschikking wordt gesteld⁴.

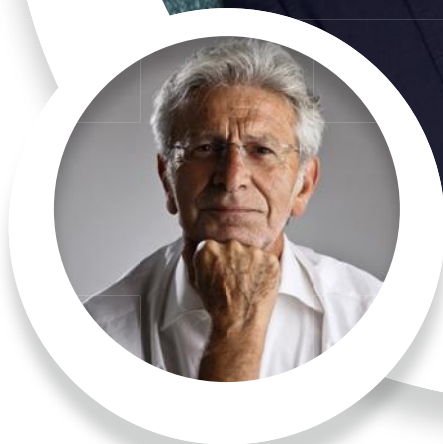
Aan toetreding tot de markt van MKB financiering zijn in Nederland geen speciale publieke voorwaarden verbonden. Banken zijn onderworpen aan financieel toezicht, maar er zijn geen specifieke regels voor financiering van het MKB. Er loopt wel een project van de Europese Centrale Bank (ECB) gericht op het inrichten van een geharmoniseerde database ter ondersteuning van diverse centrale bankfuncties. Deze AnaCredit (analytical credit) database moet in september 2018 gereed zijn. Echter deze database bevat alleen de gegevens van leningen aan bedrijven verstrekt door banken en voor zover deze leningen meer dan € 25.000 bedragen.

4 World Bank Policy Research Working Paper on Bank Competition, Concentration and Credit Reporting, May 2013

Zonder wettelijke basis zal een MKB kredietregistratie in Nederland moeten worden opgezet op basis van vrijwillige deelname en bijdrage door MKB kredietverstrekkers. Wij roepen hen daartoe ook op. Er bestaat echter weerstand om informatie te delen. Het gezag van de overheid kan in deze omstandigheden een belangrijke rol spelen. Dit kan door kredietverstrekkers te overtuigen dan wel te verplichten deel te nemen aan een uitwisseling van gegevens met het oog op de bewezen voordelen voor zowel het MKB, de kredietaanbieders en de maatschappij (win-win-win)⁵:

- ✓ Verlaging van het risico op wanbetaling voor kredietaanbieders, waardoor de kosten dalen en de winstgevendheid verbetert;
- ✓ Verhoging van de concurrentie tussen kredietaanbieders, stimulering level playing field en makkelijkere toegang voor nieuwe aanbieders, zowel bancaire als alternatieve financiers;
- ✓ Resultierend in verhoogde kredietverlening aan het MKB tegen lagere rente en daarmee vergroting van de economische activiteit en groei.

Voor meer informatie over deze position paper 'MKB kredietverlening' kunt u contact opnemen met Vanessa Vijn, beleidsadviseur van BKR. Telefoon 088 - 150 24 76 of via mail v.vijn@bkr.nl.

Postbus 6080
4000 HB Tiel

Bezoekadres:
Dodewaardlaan 1
4006 EA Tiel

T 088 1502 400
info@bkr.nl

bkr.nl

